

درس خارج فقه حضرت آیت الله مسینی بوشهری (دامت برکاته)

موضوع کلی: فصل فی غسل الجنابة

موضوع جزئی: موجبات جنابت - خروج منی

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۳۹۹

تاریخ: ۱۵ آذر ۱۳۹۹

مصادف با: ۱۹ ربیع الثانی ۱۴۴۲

جلسه: ۴۰

«الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد وآله الطاهرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین»

خلاصه جلسه گذشته

سخن در موجبات غسل جنابت بود. عرض شد که یکی از موجبات غسل جنابت، خروج منی است. در ادامه عرض شد که ملاک و معیار برای حکم به حصول جنابت، صدق یکی از عناوین انزال، ماء الاکبر یا ماء الأعظم است بنابراین، خروج با شهوت یا بدون شهوت، کم یا زیاد بودن مقدار منی خارج شده و خروج از مخرج متعارف یا غیر آن، تأثیر در حکم مذکور ندارد، بلکه ملاک، صدق یکی از عناوین انزال، امناء و ماء الاکبر یا ماء الأعظم است. البته اگر عنوان انزال و امناء بر مایع خارج شده صدق نکند، غسل جنابت واجب نیست، مثل اینکه منی به کمک ابزار و آلات طبی از شخص خارج شود که در این صورت عنوان انزال و امناء بر آن مایع خارج شده صدق نمی‌کند و در نتیجه، غسل جنابت واجب نمی‌شود، همان‌گونه که در فرضی که منی از مخرج غیر متعارف خارج شود، فرقی نمی‌کند که برای شخص عادی شده باشد یا عادی نشده باشد، مثل اینکه زخمی در بدن شخص است که از آن ضخم منی خارج می‌شود که برای آن شخص عادی محسوب نمی‌شود، ولی در عین حال، اگر عناوین انزال و امناء بر آن مایع خارج شده صدق کند، به منی بودن آن حکم می‌شود و غسل جنابت بر آن شخص واجب است.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «والمعتبر خروجه إلى خارج البدن فلو تحرک من محله و لم يخرج، لم یوجب الجنابة»^۱. به نظر مرحوم سید (ره)، در وجوب غسل جنابت با خروج منی، معتبر است که منی به خارج بدن منتقل شود، پس اگر منی از محلش حرکت کند ولی از بدن خارج نشود، موجب جنابت نمی‌شود.

دلیل حکم مذکور، این است که معیار و ملاک برای حکم به لزوم غسل جنابت، امناء و انزال است و برای صدق عنوان امناء و انزال، حتماً منی باید از بدن خارج شود وگرنه به صرف اینکه منی از محل خود حرکت کند ولی از بدن خارج نشود، امناء و انزالی صورت نمی‌گیرد.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و أن یکون منه فلو خرج من المرأة منی الرجل لا یوجب جنابتها إلا مع العلم باختلاطه بمنیها»^۲.

به نظر مرحوم سید (ره)، منی خارج شده باید از خود فرد خارج شود، اما اگر منی مرد از زن خارج شود، موجب جنابت زن و وجوب غسل بر او نمی‌شود، مگر اینکه علم به اختلاط آن منی با منی خود زن باشد.

۱. سید محمدکاظم، طباطبائی یزدی، العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۷۸.

۲. همان.

نکته: منظور از اینکه خروج منی مرد از زن موجب جنابت زن نمی‌شود یا این است که بعد از اینکه زن غسل کند منی مرد از او خارج شود که در این صورت، غسل مجدد بر زن لازم نیست یا منظور، این است که منی مرد از طریق دیگری غیر از مواقعه در فرج زن ریخته شود و سپس از آن خارج شود که در این صورت عنوان امناء و انزال بر زن صدق نمی‌کند لذا موجب جنابت زن و به تبع آن موجب وجوب غسل نمی‌شود، زیرا اگر مواقعه صورت گرفته باشد، غسل جنابت بر زن و مرد واجب می‌شود، چه منی خارج شده باشد و چه منی خارج نشده باشد، بلکه خود دخول موجب وجوب غسل جنابت می‌شود، پس خروج منی از زن در صورتی موجب جنابت می‌شود که منی خود او از بدنش خارج شود لذا خروج منی مرد از فرج زن موجب جنابت نمی‌شود. روایاتی نیز بر حکم مذکور، دلالت دارند که روایات ذیل از آن جمله‌اند:

روایت اول: صحیحہ سلیمان بن خالد: عَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ خَالِدٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع)؛ قَالَ: سَأَلْتُهُ عَنْ رَجُلٍ أَجْنَبَ، فَأَغْتَسَلَ قَبْلَ أَنْ يُبُولَ فَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ، قَالَ: «يُعِيدُ الْغُسْلَ»، قُلْتُ: فَالْمَرْأَةُ يَخْرُجُ مِنْهَا شَيْءٌ بَعْدَ الْغُسْلِ، قَالَ: «لَا تُعِيدُ»، قُلْتُ: فَمَا الْفَرْقُ بَيْنَهُمَا؟ قَالَ: «لِأَنَّ مَا يَخْرُجُ مِنَ الْمَرْأَةِ إِنَّمَا هُوَ مِنْ مَاءِ الرَّجُلِ»^۱.

کلمه «شیء» بر اساس ظن غالب، قرینه و اماره بر منی است.

روایت دوم: صحیحہ عبدالرحمن بن ابی عبدالله: عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ؛ قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا عَبْدِ اللَّهِ (ع) عَنِ الْمَرْأَةِ تَغْتَسِلُ مِنَ الْجَنَابَةِ ثُمَّ تَرَى نُطْفَةَ الرَّجُلِ بَعْدَ ذَلِكَ هَلْ عَلَيْهَا غُسْلٌ؟ فَقَالَ: «لَا»^۲.

مرحوم سید (ره) در ادامه نوشته است: «و إذا شك في خارج أنه مني أم لا، اختبر بالصفات من الدفع و الفتور و الشهوة، فمع اجتماع هذه الصفات يحكم بكونه منيا و إن لم يعلم بذلك و مع عدم اجتماعها و لو بفقد واحد منها لا يحكم به إلا إذا حصل العلم و في المرأة و المريض يكفي اجتماع صفتين و هما الشهوة و الفتور»^۳.

به نظر مرحوم سید (ره)، اگر رطوبتی از شخص خارج شود و او شک کند که آنچه خارج شده است منی است یا منی نیست، در این صورت، صفات آن مایع خارج شده را بررسی می‌کند که اگر به صورت دفع و فشار خارج شود و بدن سست شود و همراه با شهوت باشد و این صفات با هم جمع شوند [، یعنی دفع، فتور و شهوت با هم باشند]، حکم منی بر آن بار می‌شود، هرچند به منی بودن آن مایع خارج شده، علم پیدا نکند، ولی اگر صفات مذکور با هم جمع نشوند، هرچند که مایع خارج شده، یکی از آن صفات را نداشته باشد به منی بودن آن مایع خارج شده حکم نمی‌شود مگر از راه دیگری به منی بودن آن علم پیدا شود و در رابطه با زن و مریض اجتماع دو صفت شهوت و سستی بدن برای حکم به منی کردن آن مایع خارج شده، کفایت می‌کند.

سؤال: اگر انسان در منی بودن آنچه از او خارج شده است، شک کند، فحص و اختبار از صفات منی لازم است یا لازم نیست؟

پاسخ: ممکن است که گفته شود که در این صورت که شخص در منی بودن آنچه از او خارج شده است، شک دارد، بنا بر عدم گذاشته می‌شود زیرا شک مورد نظر از مصادیق شبهات موضوعیه است و در شبهات موضوعیه، فحص لازم نیست، بنابراین عدم خروج منی استصحاب می‌شود یا اینکه شخص بعد از خروج مایع مشکوک، در طهارت سابق شک می‌کند که بقاء طهارت سابق استصحاب می‌شود، لکن این سخن در صورتی صحیح است که آنچه از انسان خارج شده است مردد بین منی و وذی [آبی که بعد

۱. شیخ حر عاملی، وسائل الشیعة، ج ۲، کتاب الطهارة، ابواب الجنابة، باب ۱۳، ص ۲۰۱، ح ۱.

۲. همان، ص ۲۰۲، ح ۳.

۳. سید محمدکاظم، طباطبائی یزدی، العروة الوثقی، ج ۱، ص ۲۷۸.

از خارج شدن مَنی از انسان خارج می‌شود،] باشد و شخص قبل از خروج آن مایع، متطهر باشد، اما اگر امر بین مَنی و بول دایر باشد، زمینه برای جریان استصحاب وجود ندارد که توضیح آن، ان شاء الله، در جلسه آینده بیان خواهد شد.

«الحمد لله رب العالمین»